

3

Tenint cura del gos de protecció de ramats

Déborah Temple, Gabriel Lampreave, Mathieu Mauriès,
Marta Amat, Xavier Manteca

Foto de Isabelle Groc

CAWEC

COMPANION ANIMAL
WELFARE
EDUCATION CENTRE

FAWEC

FARM ANIMAL
WELFARE
EDUCATION CENTRE

UAB

Universitat Autònoma de Barcelona

Amb la col·laboració molt valuosa de:
Josep Serra, Nicolas Espinós, Dirk, Jordi Lagua, Alain et Raymonde Domini

Projecte finançat a través de la operació 01.02.01 de Transferència Tecnològica del
Programa de desenvolupament rural de Catalunya 2014-2020.

Tenint cura del gos de protecció de ramats

3

Les persones tenim la obligació moral de cuidar als animals que estan sota la nostra responsabilitat. A més a més, en el cas del gos de protecció, el gos no pot fer la seva feina correctament si no té una alimentació adequada, aigua de qualitat i una bona salut.

Per aquestes dues raons de pes, un gos de protecció ha d'estar ben cuidat, ben alimentat i tenir bona salut. Això implica: 1) un cost mínim de manteniment d'uns 600 euros a l'any i 2) una inversió de temps i emocional per part del ramader. En cas de no poder assumir aquestes dues coses aconsellem no adquirir un gos de protecció.

Com a gossos de races gegants, els gossos de protecció de ramat tenen una vida de 10 – 12 anys. Tot i això, segons els resultats d'un programa d'introducció de gossos de protecció a una varietat de granges, un terç dels gossos del programa van morir o desaparèixer amb una edat mitjana de 20 mesos. Les principals causes conegudes de mort van ser els accidents de trànsit (26% dels gossos morts) i les malalties (16% dels gossos morts).

El dolor crònic afecta al comportament del gos.

El dolor causat per patologies mèdiques produeix canvis de comportament. Els problemes articulars o intestinals són causes freqüents de dolor en gossos grans com són els gossos de protecció. El dolor pot originar l'aparició de conductes no desitjades com la agressivitat o la por, així com reduir l'activitat física del gos.

El dolor pot fer aparèixer conductes no desitjades com les següents:

- Agressivitat
- Por
- Canvis en la interacció amb les persones, altres gossos i el ramat
- Conductes repetitives com ara perseguir-se la cua o llepar-se les potes durant molt temps

El dolor disminueix

- El consum d'aliment
- L'activitat física

Comparat amb altres tipus de gossos, el gos de protecció no mostra fàcilment senyals de dolor. Això, no vol dir que no pateixi. El ramader ha de conèixer bé els seus gossos i detectar els canvis de comportament del gos que puguin indicar males-tar o dolor. En cas de detectar canvis de comporta-ment indicatius de dolor, s'ha d'avisar ràpidament al veterinari.

És important tractar la patologia causant del dolor i minimitzar el dolor. Per exemple, l'adminis-tració d'analgèsics a un gos amb displàsia o artrosi reduirà el dolor i millorarà l'estat general del gos.

És important portar un control rutinari de la salut, el comportament i l'estat general del gos de protecció per assegurar-se que no té ferides ni malalties. Els problemes de dents són extrema-dament dolorosos pels gossos i impedeixen que mengin, deixant-los febles i letàrgics. És molt im-portant mirar sovint les potes, els peus, els dits, els coixinets, les ungles, i els esperons. Uns esperons llargs i encorbats poder ocasionar ferides a la pell de la pota. Els espigons entre els dits i als coixinets són freqüents i poden ocasionar lesions greus. En cas de detectar qualsevol canvi de comportament del gos hem de comprovar la seva salut.

Assegurar una bona alimentació i aigua neta, fresca i de qualitat.

Un gos mal alimentat no farà la seva feina de ma-nera efectiva. Un gos amb gana no tindrà prou energia per protegir el bestiar o es veurà obligat a trobar el seu propi menjar. Així doncs, el gos haurà de deixar el seu ramat desprotegit per buscar menjar i anirà per exemple als refugis d'excursi-onistes. El gos aprèn fàcilment on trobar menjar i hi tornarà periòdicament. Si el gos no té gana, es quedarà amb el seu ramat i no tindrà la motivació d'anar a buscar menjar a altres llocs.

És important utilitzar sempre pinso de bona qualitat per races grans. Els pinsos de gama alta són més cars però el gos necessitarà menjar-ne menys. Un menjar barat i de baixa qualitat pot afectar la salut del gos i per tant la seva capacitat de treball.

La dieta del gos es pot complementar amb carn i ossos. Al contrari de la creença popular, alimentar un gos de protecció de ramat amb carn crua o os-

Un pinso de bona qualitat optimitzarà la salut del gos i la seva recuperació en moments on gasta molta energia com ara fent exercici intens o durant la lactància. Foto de Mathieu Mauriès del Hogan des Vents

La carn crua o els ossos frescos son bons complements del pinso. Foto de Mathieu Mauriès del Hogan des Vents

sos frescos no el converteix en un assassí de bestiar, encara que la carn o els ossos siguin de l'espècie que el gos protegeix. A part de ser un alimentat molt apreciat pels gossos de protecció, els ossos frescos ajuden a mantenir les dents sanes evitant l'acumulació de sarro i malalties de genives. A més a més, donar carn crua o ossos frescos pot reforçar el vincle de confiança entre el gos i el ramader. Quan el cadell o el gos jove arriba a la nova granja, per exemple, és bo donar-li un os cru que l'ajudi a relaxar-se i sentir-se en confiança. Mentre els ossos frescos són beneficiosos pel gos, hem d'evitar donar ossos cuinats que poden trencar-se i lesionar els intestins.

No s'ha de sacrificar mai un animal del ramat en front del gos de protecció, ja que és una situa-ció molt confusa i molesta per al gos de protecció. Si un animal ha de ser sacrificat, traieu-lo del grup viu i feu el sacrifici allà on el gos no pugui veure, sentir ni olorar el que passa.

Alimentació dels gossos en estives

Els gossos de protecció poden passar llargues temporades a les muntanyes amb el seu ramat sense que se'ls hi pugui portar menjar cada dia. Durant aquests períodes de l'any, el pinso es distribueix en tolves. El disseny i la distribució de les tolves han de garantir que:

- El pinso sigui sempre sec.
- El pinso dels gossos de protecció no sigui accessible al bestiar.
- El pinso dels gossos no sigui accessible a altres animals com ara els porcs senglars, les guineus o les aus.
- El gos ha de poder accedir al menjar sense massa dificultats.
- Les tolves mòbils poden ser pràctiques quan el gos i el ramat es mouen cap a altres pastures.
- És important assegurar-se sempre que hi ha menjar sec disponible, i que les tolves funcionen.

Prevenir els cops de calor durant l'estiu

Els gossos no tenen glàndules sudorípares repartides pel cos i per això regulen la seva temperatura corporal panteixant. En condicions d'altres temperatures ambientals, d'aire carregat d'humitat o de radiació solar intensa, la temperatura corporal del gos augmentarà. Si el gos no pot dissipar aquest calor, pot patir un cop de calor, és a dir una pujada brusca de la temperatura corporal amb disfunció dels òrgans vitals. Per ajudar al gos a dissipar el calor i evitar un cop de calor és fonamental assegurar-se que el gos tingui accés a aigua fresca i en quantitat i a zones d'ombra. No rapar mai el pèl d'un gos de protecció amb el pretext d'ajudar-lo a suportar la calor. De fet, el pèl llarg funciona com aïllant i protegeix tant del fred com de la calor.

Els gossos de protecció sempre han de tenir accés a aigua fresca i de qualitat. Foto de Mathieu Mauriès del Hogan des Vents

Calendari de desparasitació.

Els paràsits interns provoquen malestar i dolor als gossos. A més a més, els paràsits fan que el cos no pugui aprofitar el menjar i s'aprimeix i es debilita. Les puces i paparres causen irritacions i picors a més de poder transmetre malalties.

Els gossos de protecció s'han de desparasitar regularment, per tal de mantenir sota control la càrrega de paràsits interns com els cucs i externs com les puces i paparres.

El calendari de desparasitació pot variar en funció de les zones on treballa el gos de protecció.

Tot i això, com a calendari general de desparasitació per un gos de protecció de ramat podem aconsellar el següent:

Moment

1 setmana abans de pujar a l'estiva

Desparasitació interna contra cucs intestinals: Si

Desparasitació externa contra puces i paparres: Si

1 setmana després de tornar de l'estiva

Desparasitació interna contra cucs intestinals: Si

Desparasitació externa contra puces i paparres: Únicament en cas de presència de paràsits al cos o si el gos es rasca excessivament

Febrer-Març:

Desparasitació interna contra cucs intestinals: Si

Desparasitació externa contra puces i paparres: Únicament en cas de presència de paràsits al cos o si el gos es rasca excessivament

Castrar o no castrar?

La castració permet controlar les reproduccions no desitjades i problemes derivats. Permet, per exemple, evitar creuaments entre gossos de protecció i altres tipus de gossos, com els gossos d'atura, gossos desconeguts i gossos salvatges. Per aquesta raó principal i de pes, algunes administracions, com la Generalitat de Catalunya, només cedeixen gossos de protecció castrats.

Tot i això, la decisió de castrar o no un gos de protecció s'ha de prendre en funció de cada gos, de cada situació i considerant tant els avantatges com els inconvenients de la castració.

La castració té un efecte sobre el comportament sexual i les conductes derivades de les hormones sexuals. Per contrapartida, la castració no té cap efecte sobre comportaments que no depenen de les hormones sexuals. Per exemple, la castració no serveix per controlar les agressions dels gossos cap a persones.

L'efecte de la castració sobre les conductes que depenen d'hormones sexuals varia en funció de si el gos és mascle o si és femella. Així doncs, la castració de les gosses elimina del tot el comportament sexual com per exemple el zel. En el mascle, però, la castració té un efecte variable i relatiu sobre les conductes sexuals.

La castració d'una gossa femella permet:

- Evitar que les femelles tinguin el zel. Durant el zel i sense mascle dins del seu grup, la gossa pot anar a buscar un mascle i pot arribar a deixar el ramat desprotegit. Una femella en zel pot atraure gossos mascles desconeguts.
- Evitar les agressions entre femelles en zel. Tot i això, hem de recordar que la castració de les femelles pot augmentar l'anomenada agressivitat intrasexual, és a dir, cap a altres femelles fora dels períodes de zel. Amb la castració es treuen el estrògens, els quals, fora del zel, tenen un efecte "tranquil·litzant".

La castració d'un gos mascle pot:

- Reduir el marcatge amb orina. El gos de protecció de ramat estableix el seu territori per dissuadir els depredadors marcant amb orina. Per tant, la castració pot disminuir el marcatge amb orina i l'efecte de dissuasió d'aquesta conducta envers els depredadors.
- Reduir la conducta de "fugida" del gos per buscar femelles en zel. Això pot disminuir el risc d'accidents i atropellament en carreteres. Hem de considerar que la castració no disminuirà la conducta de fugida amb finalitat de vigilància o exploratòria, ja que aquesta conducta no està relacionada amb les hormones sexuals. D'aquí la importància de tenir sempre els gossos en un perímetre definit i tancat quan no poden estar supervisats pel ramader.
- Reduir la agressivitat intrasexual, es a dir, del gos mascle cap a altres gossos mascles.
- Augmentar la resposta de por amb conseqüències negatives sobre la feina del gos de protecció. Mesos després de la castració, un gos mascle pot ser més poruc, menys segur de si mateix i més intranquil que abans la castració.

La castració tant en mascles com en femelles reduirà la conducta de fugida amb finalitat reproductiva, es a dir, les escapades del gos / gossa en busca d'una parella. No obstant, hem de considerar que la castració no disminuirà la fugida amb finalitat de vigilància o exploratòria, ja que aquesta conducta no està relacionada amb les hormones sexuals. D'aquí la importància de tenir sempre els gossos de protecció en un perímetre definit i tancat quan no poden estar supervisats pel ramader.

Abans de prendre la decisió de castrar un gos resulta important considerar els efectes negatius de la castració, sobre tot en mascles. **La castració pot augmentar la por.** Això pot tenir un impacte negatiu sobre la feina d'un gos de protecció de ramat per diferents motius:

1. La por augmenta el risc d'agressivitat per por cap a persones i per tant els riscos d'accidents
2. La por redueix la eficàcia de protecció d'un gos de protecció cap a depredadors
3. La por fa que el gos sigui menys tranquil i segur de si mateix durant la seva feina
4. La sensibilitat del gos cap a estímuls sensorials, com per exemple un soroll, pot augmentar després de la castració.

Pel que fa referència a la salut, la castració es recomana per prevenir o tractar els tumors de pròstata o els tumors testiculars en els mascles. En femelles, la castració no sembla disminuir el risc de tumors mamaris o uterins. Per contrapartida, la castració pot augmentar el risc d'alguns problemes de salut com la displàsia o l'osteosarcoma (càncer dels ossos). La castració d'un gos jove, encara en creixement (fins els dos anys d'edat), pot afectar el seu desenvolupament físic.

En cas de voler prevenir una reproducció indesitjada, la vasectomia dels mascles o la lligadures de les trompes uterines en femelles poden ser opcions vàlides.

En cas de treballar amb mascles o femelles sense castrar, és important supervisar i controlar les montes i tenir els gossos/gosses en un perímetre totalment tancat i controlat.